Zadatak 1

Ime i prezime:

JMBAG:

Neki elektroenergetski sustav (50 Hz) sastoji se od 5 elektrana s karakteristikama prema tablici 1. Ovaj sustav može se aproksimirati s dinamičkim modelom prema slici 1 u kojem su sve termoelektrane, hidroelektrane i potrošači agregirani u jedan stroj ukupne konstante tromosti H i regulacijske energije potrošnje D=2 p.u.. Agregirani sustav sastoji se od jedne ekvivalentne parne turbine s pregrijanjem pare i jedne ekvivalentne hidroturbine s ekvivalentnim statičnostima σ_T i σ_H . Potrebno je:

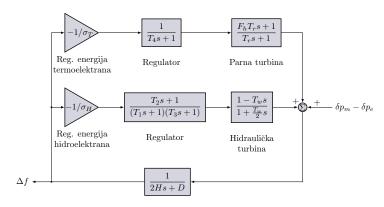
- a) Odrediti ukupnu konstantu tromosti sustava u normalnom pogonskom stanju.
- b) Odrediti ekvivalentnu statičnost sustava u normalnom pogonskom stanju.
- c) Izvesti izraz za odstupanje frekvencije u Laplaceovoj domeni i izračunati odstupanje frekvencije u stacionarnom stanju nakon ispada elektrane E3 koja je prije ispada radila s 50% nazivne snage.
- d) Izračunati za koliko se promijeni snaga potrošnje sustava nakon poremećaja iz c).
- e) Izračunati početni RoCoF ($t = 0^+$) neposredno nakon poremećaja iz c).

Koristiti $S_b = 1000$ MVA.

(10 bodova)

Tablica 1: Podaci o agregatima u elektranama

Elektrana	Vrsta	Moment tromosti [kgm²]	Broj polova	Nazivna snaga [MVA]	Statičnost [%]
E1	Termo	$10 \cdot 10^{3}$	2	100	5
E2	Termo	$25 \cdot 10^{3}$	2	200	6
E3	Termo	$50 \cdot 10^{3}$	2	400	∞
E4	Hidro	$1000 \cdot 10^3$	20	200	2
E5	Hidro	$500 \cdot 10^3$	18	100	4

Tromost sustava i reg. energija potrošača

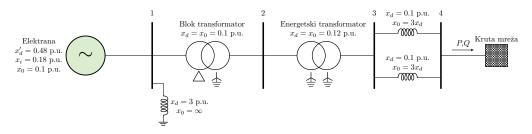
Slika 1: Dinamički model sustava

Zadatak 2

Neka elektrana spojena je na krutu mrežu preko blok-transformatora, energetskog transformatora i dvostrukog dalekovoda prema slici 2. Generator na vlastitim sabirnicama snabdijeva pomoćne asinkrone motore sa strujom magnetiziranja. Motori su trenutno neopterećeni i modelirani su kao pasivni potrošač jalove snage s konstantnom impedancijom. Zvjezdište asinkronog motora nije uzemljeno. Agregat u mrežu predaje snagu P=0.9 p.u. pri $\cos\varphi=1.00$. Napon krute mreže iznosi $1\angle0^\circ$ p.u. Na 5% duljine jednog od dva paralelna voda (gledano od sabirnice 3) nastaje dvopolni kratki spoj sa zemljom. Potrebno je 1) odrediti kritični kut uklanjanja kvara i 2) nacrtati nadomjesnu shemu sustava sa slike 2 te odrediti izraz i skicirati krivulje za prijenos električne snage između elektrane i krute mreže za slučajeve:

- a) prije nastanka kratkog spoja;
- b) tijekom kratkog spoja;
- c) nakon isključenja voda u kvaru.

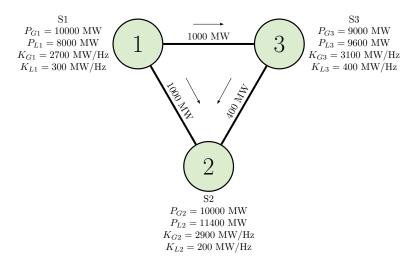
(9 bodova)

Slika 2: Spoj elektrane s krutom mrežom

Zadatak 3

Tri sustava rade u interkonekciji (Slika 3). Joža je dispečer u operatoru sustava 1. Joži je ispao tanjur s buncekom, pečenicama i kuhanim krumpirom na tipkovnicu i slučajno je isključio vod između sustava 1 i 3. Sekvencijalno opišite što će se dogoditi od tog trenutka pa sve do konačnog stacionarnog stanja. Navedite i naznačite sva međustanja. Potrebno je izračunati konačno stanje u svim sustavima te sva međustanja kroz koja sustavi prolaze. Maksimalno dozvoljeno opterećenje vodova 1–2 i 1–3 iznosi 1500 MW, dok je prijenosna moć voda 2–3 zbog radova smanjena i iznosi 500 MW. Preopterećeni vod prekostrujna zaštita automatski isključuje. Svi sustavi jednako sudjeluju u sekundarnoj regulaciji. Dozvoljena su odstupanja između proizvodnje i potrošnje do 100 MW zbog numeričke nepreciznosti tijekom proračuna. (6 bodova)

Slika 3: Tri sustava u interkonekciji

Zadatak 4

Nacrtajte blok dijagram dinamičkog sustava opisanog jednadžbama (1)–(2), gdje su T_1 , H, D i R konstante, a $\Delta p_e(t)$ je step poremećaj amplitude A. Matematički dokazati da smanjenje statičnosti uzrokuje smanjenje odstupanja brzine vrtnje u stacionarnom stanju nakon poremećaja, odnosno: $R \to 0^+ \implies [\Delta \omega(t \to \infty)] \to 0$.

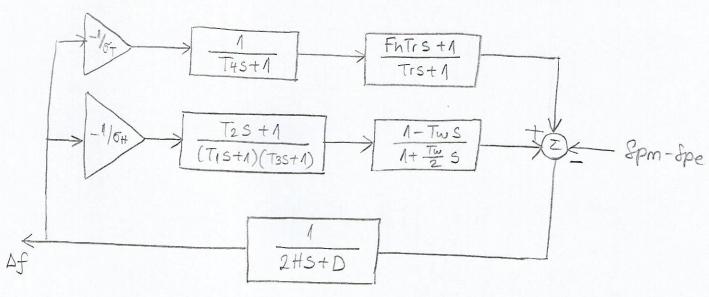
$$2H\frac{d\Delta\omega}{dt} + D\Delta\omega = \Delta p_m(t) - \Delta p_e(t) \tag{1}$$

$$T_1 \frac{d\Delta p_m(t)}{dt} + \Delta p_m(t) = -\frac{1}{R} \Delta \omega \tag{2}$$

(5 bodova)

1. ZADATAK

Elektrana	Vrsta	J[kgm2]	Br. polova	SNEMVAJ	Stationost [%]
E1	Termo	10.103	2	100	5
E2	- -	25.103	2	200	6
E3 E4	- -	50.103	2	400	∞
	Hidro	1000.103	20	200	2
L-2 1	-(1-1	500.103	10	100	4

$$H = \frac{Ekin}{SB} = \frac{J\omega_m^2}{2SB}$$

$$\frac{Huk}{SB} = \frac{5}{2} \frac{1}{2} \frac{(\frac{1}{2})^2}{2}$$

$$H = \frac{\text{Ekin}}{\text{SB}} = \frac{\text{Jwm}^2}{2\text{SB}} \quad \text{Huk} = \frac{\text{Ji}(\frac{\text{wei}}{\text{Pi}})^2}{2\text{SB}} = \frac{\text{ZJi}(2\pi\frac{f}{\text{Pi}})^2}{2\text{SB}}$$

$$\text{Huk} = (2\pi f)^2 \frac{\text{ZJi}(\frac{f}{\text{Pi}})^2}{2\text{SB}}$$

Huk =
$$\frac{(211.50)^2}{2.1000\text{m}} \left[\frac{10.10^3}{1} + \frac{25.10^3}{1} + \frac{50.10^3}{1} + \frac{1000.10^3}{10^2} + \frac{500.10^3}{9^2} \right]$$

$$G_{1}' = G_{1} \frac{SB}{Sn_{1}} = 0.05 \frac{1000}{100} = 0.5 \qquad G_{4}' = 0.02 \frac{1000}{200} = 0.1$$

$$G_{2}' = 0.06 \frac{1000}{200} = 0.3 \qquad G_{5}' = 0.04 \frac{1000}{100} = 0.4$$

$$V_{3}' = \infty$$

$$V_{3}' = \infty$$

$$V_{0K} = \frac{1}{V_{0K}} = \frac{1}{17.83} = 0.056 \text{ p.u.}$$

c) Izvesti izraz za odstupanje fr. u Laplaceovoj olomeni

$$\Delta f = \frac{1}{2Hs+D} \left[\Delta f \left(-\frac{1}{GT} \right) G_T(s) + \Delta f \left(-\frac{1}{GH} \right) G_H(s) + \delta p_m - \delta p_e \right]$$

$$\Delta f \left[2Hs + D + \frac{1}{\sigma_T} G_T(s) + \frac{1}{\sigma_H} G_H(s) \right] = \delta p_m - \delta p_e$$

$$\Delta f = \frac{\text{Spm} - \text{Spe}}{2\text{Hs} + D + \frac{1}{67} G_7(s) + \frac{1}{64} G_4(s)}$$

Ispad elebtrane E3 roja je prije ispada radila s 50% Sn

$$\Delta f(t \to \infty) = \lim_{s \to 0} s \cdot \Delta f = \lim_{s \to \infty} \frac{s}{2H_s + D + \frac{1}{\sigma_t} G_t + Q_t) + \frac{1}{\sigma_t} G_t + Q_t}$$

$$\Delta f(++\infty) = \frac{8pm-8pe}{D+\frac{1}{0+}\frac{1}{0+}} = \frac{-0.2}{2+\frac{1}{0.5}+\frac{1}{0.3}+\frac{1}{0.1}+\frac{1}{0.4}} = -0.01p.u. / .50Hz$$

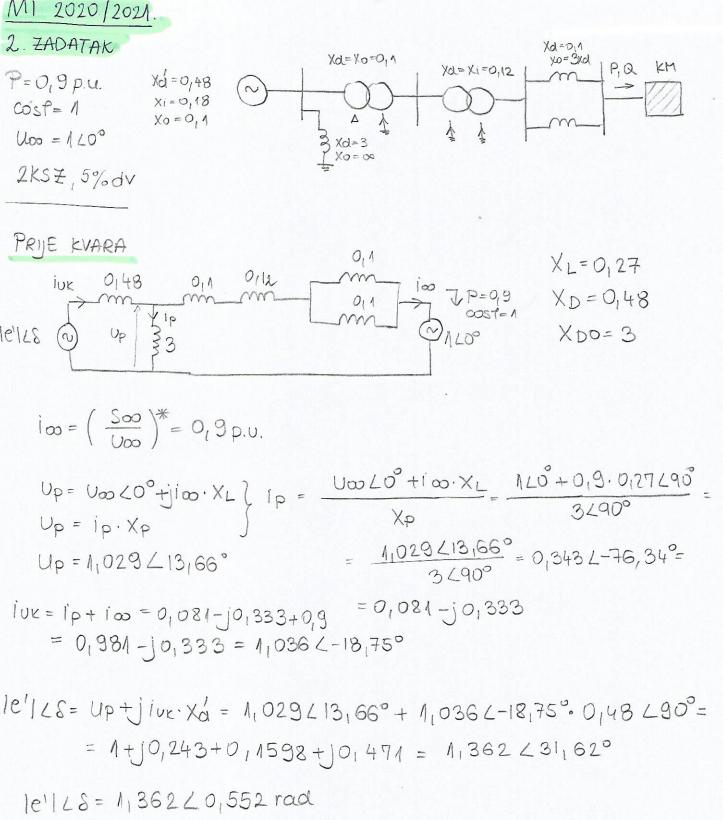
d)
$$\Delta P_m = D \cdot \Delta f = \lambda \cdot (-0_101) = -0_102 \text{ p.u}$$

= -20 MVA

e)
$$\frac{df}{dt}(t=0+)=2$$

$$\frac{df}{dt}|_{t=0+} = \lim_{s\to\infty} s^2 \Delta f(s) = \lim_{s\to\infty} s^2 \frac{gpm-spe}{2Hs+D+\frac{1}{6T}GT+\frac{1}{6H}GH} = \lim_{s\to\infty} \frac{gpm-spe}{2H+\frac{D}{S}+\frac{1}{56T}GT+\frac{1}{56H}GH} = \frac{gp}{2\cdot 2,526} = -0.0396 \frac{po}{s} = -1.98 \frac{Hz}{s}$$

$$\Re H = Huc - H_3 = 4,993 - \frac{50.10^3 (211.50)^2}{2.1000M} = 2,5265$$

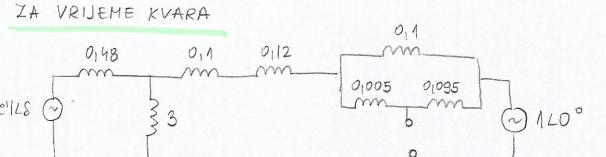

$$1e'/LS = Up + j i u \cdot X d = 1,029 L 13,66° + 1,036 L - 18,75° \cdot 0,48 L 90° = 1 + j 0,243 + 0,1598 + j 0,471 = 1,362 L 31,62°$$

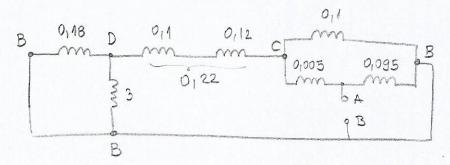
$$X_{d} = X_{L} + X_{D} + \frac{X_{L} \cdot X_{D}}{X_{D0}} = 0.27 + 0.48 + \frac{0.27 \cdot 0.48}{3} = 0.7932$$

$$P_{e}^{d} = \frac{1e'11u\omega}{X_{d}} \sin \delta = \frac{1.362 \cdot 1}{0.7932} \cdot \sin \delta = 1.717 \sin \delta$$

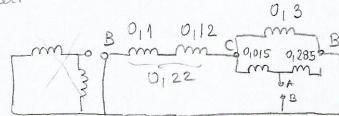
$$P_{m} = \frac{1.362}{0.7932} \cdot \sin (0.552) = 0.9$$

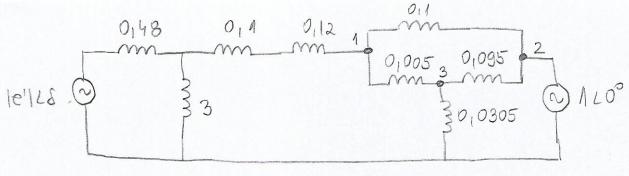
inverzni:

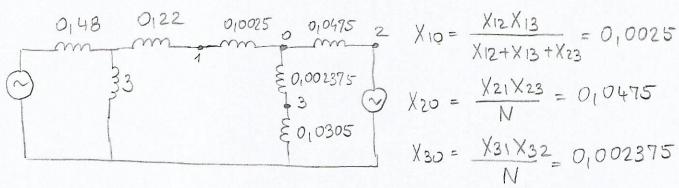

rulti

$$\frac{c}{30_{13}} = \frac{x_0 = [0_122110_13 + 0_1015]110_1285}{x_0 = 0_1095}$$

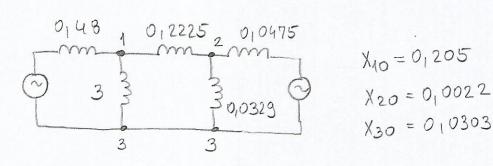

$$X_{10} = \frac{X_{12} \times 13}{X_{12} + X_{13} + X_{23}} = 0,0025$$

$$X_{20} = \frac{X_{21} \times 23}{N} = 0,00475$$

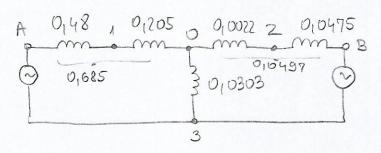
$$X_{30} = \frac{X_{31} \times 32}{N} = 0,002375$$

$$X_{10} = 0_1 205$$

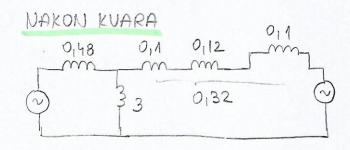
$$X_{20} = 0_1 0022$$

$$X_{30} = 0_1 0303$$

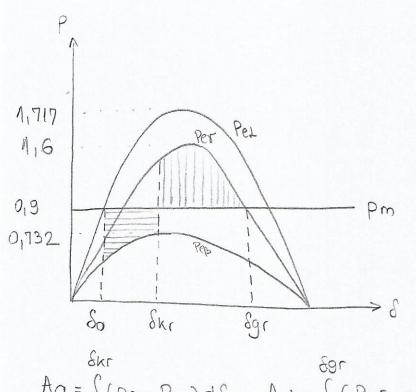
$$X_{\beta} = XAB = XL+XD + \frac{XLXD}{XDO} = 1,86$$

$$Pe\beta = \frac{1e'11u\omega}{X\beta} \sin \delta - \frac{11362}{1186} \sin \delta = 0,732 \sin \delta$$

$$XAB = 0,48 + 0,32 + \frac{0,48 \cdot 0,32}{3} = 0$$
 $XAB = 0,48 + 0,32 + \frac{0,48 \cdot 0,32}{3} = 0$
 $XAB = 0,48 + 0,32 + \frac{0,48 \cdot 0,32}{3} = 0$
 $XAB = 0,48 + 0,32 + \frac{0,48 \cdot 0,32}{3} = 0$

$$Pe8 = \frac{1,362}{0,8512} sin8 = 1,6 sin8$$

Ped= 1,717

Per= 1,6

Pm = 0,9

Pep= 0,732.

Pm (
$$\delta kr - \delta o$$
) - $Pe\beta$ ($-cos \delta kr + cos \delta o$) = Per ($-cos \delta gr + cos \delta kr$) - Pm ($\delta gr - \delta kr$)

Pm δkr - $Pm \delta o$ + $Pe\beta cos \delta kr$ - $Pe\beta cos \delta o$ = $Per cos \delta gr$ - $Per cos \delta gr$ - $Pm \delta gr$ + $Pm \delta kr$
 $cos \delta kr$ ($Per - Pe\beta$) = Pm ($\delta gr - \delta o$) + $Per cos \delta gr$ - $Pe\beta cos \delta o$
 $cos \delta kr$ = $\frac{0.9(2.544 - 0.552) + 1.6 \cdot cos(2.544) - 0.732 cos(0.552)}{1.6 - 0.732}$

Skr = 1,748 rad = 100°

M1 2020./2021.

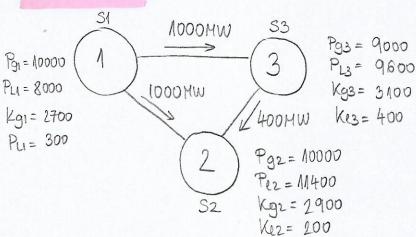
3. ZADATAK

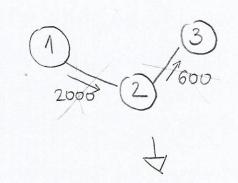
- isključen vod 1-3

-max opterec'enje 1-2: 1500 nw

2-3:500MW

ZPg = ZPe

Sustav 1: qubitak potroŝnje 2000 MW frekvencija če se povećadi

$$\Delta f = \frac{2000}{2700 + 300} = 0,667 + 12$$

$$\Delta Pg1 = - Kg1 \cdot \Delta f = -2700 \cdot 0.667 = -1800.9 MW$$

 $\Delta Pei = Kin \Delta f = 300 \cdot 0.667 = 200.1 MW$

Secundarna regulacija:
$$\Delta f = -0,667H2$$

 $SP = \Delta f (Kg + Ke) = -0,667 \cdot 3000 = -2000 MW$

$$P_{9}'' = 8199, 1 - 2700 \cdot (-0,667) - 2000 = 8000 \text{ MW}$$

 $P_{9}'' = 8200, 1 + 300 \cdot (-0,667) + 0 = 8000 \text{ MW}$

SustAV 2 -> qubitak proizvodnje -> smanjenje frekvencije

$$\Delta f = \frac{-1400}{2900 + 200} = -0,452 + 2$$

$$Pe_2^2 = 11400 + (-0,452) \cdot 200 + 0 = 11309,6 MW$$

Sustav 3 ispad proizvoanje 600 MW

$$\Delta f = \frac{-600}{3100 + 400} = -0,171 \text{ Hz}$$

$$P_{93}^{\prime} = 9000 - (-0, 171) \cdot 3100 + 0 = 9530, 1 \text{ MW}$$

 $P_{13}^{\prime} = 9600 + (-0, 171) \cdot 400 + 0 = 9531, 6 \text{ MW}$

Sekundarna regulacija: Df=+0,171+12

$$P_{93}'' = 9530_11 - 0_1171.3100 + 600 = 9600 MW$$
 $ZP_g = ZP_e$ $P_{13}'' = 9531_16 + 0_1171.400 + 0 = 9600 MW$

MI 2020/2021.

4. ZADATAK

$$2H \frac{d\Delta\omega}{dt} + D\Delta\omega = \Delta p_m(t) - \Delta p_e(t)$$

$$T_1 \frac{d\Delta p_m(t)}{dt} + \Delta p_m(t) = -\frac{1}{R} \Delta \omega$$

konstante

T1, H, D, R

$$\frac{d\Delta\omega}{dt} = -\frac{D\Delta\omega}{2H} + \frac{1}{2H} \left[\Delta pm(t) - \Delta pe(t)\right]$$

$$\frac{d\Delta pm(t)}{dt} = -\frac{1}{T_1} \Delta pm(t) - \frac{1}{RT_1} \Delta \omega$$

